

KL

› KL
MARTS 2019

FOLKESKOLEN

PRAKSISFAGLIGHED I FOLKESKOLEN

ERFARINGER FRA PROJEKT
ØG ELEVERNES VALGPARATHED

Praksisfaglighed i folkeskolen

© KL

1. udgave, 1. oplag 2019

Produktion: KL's Trykkeri

Design: e-Types

Tryk: KL's Trykkeri

Foto: Alex Jones, Ant Rozetsky, Armin Hoseini, Clarisse Meyer

Tamarcus Brown, Vance Osterhout

KL

Weidekampsgade 10

2300 København S

Tlf. 3370 3370

kl@kl.dk

www.kl.dk

 @kommunerne

 facebook.com/kommunerne

Produktionsnr. 830462

FORORD

Det er et gennemgående tema i de politiske målsætninger, at den praktiske dimension skal have et tydeligere aftryk på undervisningen i folkeskolen. Det skal styrke elevernes evne til at omsætte teoretisk viden til praksis, bidrage til en mere varieret, motiverende og inspirerende skoledag og i sidste ende sikre, at flere elever vælger en erhvervsuddannelse. En vej til at sikre, at den praktiske dimension får en tydeligere plads i grundskolen er at styrke samarbejdet mellem grundskoler, erhvervsskoler og erhvervsliv.

I 2018 er der taget flere politiske initiativer, som skal bidrage til elevernes udvikling af praksisnære kompetencer. For det første har man indført et obligatorisk praktisk valgfag i 7. og 8. klasse. For det andet skal uddannelsesparathedsvurderingen i 8. og 9. klasse, ud over en vurdering af elevens faglige, personlige og sociale kompetencer, indeholde en vurdering af elevens praktiske kompetencer. Det øger relevansen af at afprøve praksisnære undervisningsmetoder.

Ambitionen med projektet "Øg elevernes valgparathed" er, at lærerne bliver i stand til at give eleverne flere praktiske erfaringer i un-

dervisningen ved at skabe formaliserede rammer om samarbejdet mellem grundskole, erhvervsskole og erhvervsliv. For at sikre, at alle elever møder praksis er det nødvendigt, at det bliver integreret i grundskolens obligatoriske fag. Det handler om at sætte fagene i spil på en ny og inspirerende måde. Målet er i sidste ende, at eleverne bliver mere motiverede for at lære og ikke mindst at de lærer, at praktiske færdigheder og boglig viden er to sider af samme sag og lige vigtige.

Derudover er målet, at eleverne møder koblingen til verden omkring skolen i den daglige undervisning. Det bidrager også til at styrke deres forudsætninger for at vælge en ungdomsuddannelse på et kvalificeret grundlag.

Denne publikation samler viden og erfaringer fra det konkrete arbejde med praksisorienterede undervisningsforløb, som skolerne udarbejdede sammen med erhvervsskoler og erhvervsliv.

God læselyst!

BAGGRUND FOR PROJEKTET

Projekt "Øg elevernes valgparathed" blev gennemført i 2017-2018 og handlede om at afprøve praksisorienteret undervisning i folkeskolen med henblik på at give eleverne kompetencer og viden indenfor det praksisfaglige felt. Baggrunden for projektet var den faldende søgning til erhvervsuddannelserne og ønsket om at sætte fokus på vigtigheden af praksisfaglige kompetencer hos lærerne.

Det overordnede formål med projektet var at opkvalificere lærere i udskolingen i praksisfaglige kompetencer, så de kan undervise med praksisorienterede metoder, vejlede om erhvervsuddannelserne og styrke samarbejdet mellem folkeskolen og erhvervsuddannelserne. Derudover var projektets delmål at give elever i udskolingen kend-

skab til tilgangen til undervisningen på erhvervsuddannelserne, samt opkvalificere folkeskolelærernes viden om erhvervsuddannelsernes måde at tilrettelægge og gennemføre undervisning på.

Frederikshavn, København, Lolland, Randers og Sønderborg kommuner har deltaget i projektet. Kommunerne har hver deltaget med fire folkeskoler og en forvaltningsrepræsentant. Fra hver folkeskole deltog to lærere og en leder. Til hver kommune blev der tilknyttet lærere og ledere fra områdets erhvervsskolecenter. Sammen skulle de udvikle undervisningsforløb, der kunne afprøves på folkeskolerne og udnytte erhvervsskolernes kompetencer og faciliteter.

HVAD ER PRAKSISFAGLIGHED?

Målet med afprøvningerne af praksisfaglige undervisningsforløb har i sidste ende været at udvikle en praksisfaglig didaktik. Didaktikken er grundlaget for succesfulde praksisfaglige forløb og kan understøtte udviklingen i retning af styrke den praktiske dimension af undervisningen i folkeskolen. Erfaringer fra projektet viser, at en praksisfaglig didaktik kan indeholde følgende elementer:

1. Udgangspunktet for undervisningen er løsning af konkrete opgaver
2. Produktorientering: man skaber et produkt, der kan anvendes
3. Fokus på innovation og nye måder at arbejde på
4. Oplæring i og træning af håndværksmæssige/praktiske færdigheder
5. Elevstyring og elevansvar for arbejdsprocessen eller dele af den
6. Sammenhængende arbejdsproces fra stillet opgave til aflevering af det færdige resultat
7. Aktiviteter, der skaber oplevelser, som foregår både i og uden for skolen, og som fx inddrager virksomheder, erhvervsskoler og interesseorganisationer fra skolens lokalområde

ERFARINGER MED PRAKSISORIENTERED E UN D E R V I S N I N G S F O R L Ø B

Projektet har bidraget med en række erfaringer. Det handler overordnet om, at der generelt er opbakning fra omverdenen til samarbejde, men også at det bidrager til åben skole og at det motiverer mange elever. Derudover er der lærerige erfaringer vedr. nødvendigheden af at sikre ledelsesmæssig forankring for at gå fra et enkeltstående projekt til udbredt praksis.

Praksisorienteret undervisning motiverer mange elever

Erfaringer fra projektet viser, at praksisorienteret undervisning og projekter, der indebærer løsning af en konkret opgave, motiverer mange elever. Eleverne var glade for at arbejde projektorienteret og tværfagligt på skolen. De syntes, det var spændende at være i praktik på en virksomhed, hvor de bl.a. fik selvstændige arbejdsopgaver og fik mulighed for at interviewe medarbejdere om deres uddannelse og job. Derudover var der gode erfaringer med, at eleverne besøgte erhvervsskoler og arbejdede i deres værksteder. Flere af afprøvningerne indeholdt flere forskellige elementer, så der fx både var besøg på erhvervsskole og blev arbejdet med projekter på folkeskolen.

Det lokale erhvervsliv har stor interesse for folkeskolen

Erfaringer fra projektet viser, at skolerne møder stor interesse, når de kontakter virksomheder i forbindelse med praksisorienterede undervisningsforløb. I flere af afprøvningerne gav virksomhederne mulighed for, at eleverne kunne komme på besøg og deltage aktivt i opgaveløsningen. Eleverne, som var med i projektet, var bl.a. på besøg i murer- og tømrervirksomheder, på orlogsskibet Esbern Snare og på Hotel Crown Plaza i København.

Praksisorienteret undervisning giver mulighed for åben skole

Projektet har vist, at virksomheder og foreninger i lokalområdet er interesseret i at samarbejde med folkeskolerne om praksisorien-

terede undervisningsaktiviteter. Ved de fleste afprøvninger var det lokale erhvervsliv en aktiv medspiller ift. at understøtte, at eleverne prøvede at arbejde på nye måder med konkrete produkter. Det giver mulighed for, at de praksisorienterede undervisningsaktiviteter kan facilitere, at skolerne kan åbne sig overfor det omgivne samfund.

Forældreopbakning

Det fungerer godt, når forældrene bakker op om de praksisfaglige undervisningsaktiviteter. Forældre hjalp bl.a. med transport til og fra virksomheder, når eleverne var ude og arbejde, inviterede og viste rundt på deres egen arbejdsplads og støttede aktiviteter, som blev afholdt i forbindelse med den praksisorienterede undervisning, fx i form af fremlæggelser eller temadage.

Variation i skoledagen

Projektet viser, at praksisorienterede undervisningsaktiviteter giver mulighed for mere variation i undervisningen og skoledagens tilrettelæggelse. Det kan fx ske i form af valgfagsforløb, som bliver samlet over hele dage, virksomhedsbesøg, udviklingsprojekter i samarbejde med virksomheder, undervisning på den lokale erhvervsskole og meget mere.

Samarbejde mellem folkeskoler og erhvervsskoler skaber ny praksis i begge skoleformer

Projektet medførte, at folkeskolerne lærte af erhvervsskolerne og omvendt. Det gjaldt eksempelvis ift. udvikling af nye undervisningsformer i grundfagene matematik, dansk og engelsk. Desuden blev eleverne motiveret af at blive undervist på erhvervsskolerne og prøve at arbejde i deres værksteder.

GODE RÅD TIL PRAKSISFAGLIGE UNDERVISNINGSFORLØB

Projektet har givet erfaringer med, hvordan man kan tilrettelægge praksisfaglige forløb. Derfor har vi samlet en række gode råd til arbejdet med praksisfaglighed.

1. *Praksisorienteret undervisning skal være alment dannende:* Det er afgørende, at den praksisorienterede undervisning er inkluderende og alment dannende, så alle elever får glæde af den - uanset hvilken ungdomsuddannelse, de sigter mod.
2. *Opbyg varige relationer til det lokale erhvervsliv:* Det er vigtigt, at skolerne sætter tid og ressourcer af til at opbygge gode og varige relationer til virksomheder i lokalområdet. I den forbindelse er det afgørende, at skolerne arbejder med at integrere de praksisorienterede undervisningsaktiviteter i hverdagen på en fleksibel måde, så de er stabile samarbejdspartnere, som samtidig skaber sammenhæng i elevernes læring.
3. *Praksisorienteret undervisning og opfyldelse af fagenes læringsmål er ikke modsætninger:* Det er vigtigt at tage sig tid til at eksperimentere med praksisorienterede arbejdsformer med det mål, at det bliver gjort til en naturlig del af den faglige undervisning.
4. *Ledelsesmæssigt fokus:* Det er afgørende med ledelsesmæssigt fokus og afklaring af de organisatoriske, økonomiske og tidsmæssige rammer for at arbejde mere praksisfagligt. Ledelsen skal bl.a. prioritere og understøtte afprøvningsne samt sørge for, at der er fleksibilitet ift. skolens øvrige aktiviteter.
5. *Samarbejdet mellem erhvervsskoler og folkeskoler er centralt:* det er vigtigt med klare linjer for samarbejdet, herunder for lærerkræfter, brug af værkstedsfaciliteter mv.

Med udgangspunkt i rådene er der en række opmærksomhedspunkter, som kan være gode at have med i overvejelserne, når man skal arbejde med praksisfaglige undervisningsaktiviteter. Først og fremmest er det vigtigt at udvikle forløbene med fokus på elevernes læring og aktive deltagelse.

En succesfuld tilrettelæggelse handler derfor om at sætte realistiske mål og prioritere dem ift. andre indsatser. Det handler også om

at klarlægge behovet for værkstedsfaciliteter og i den forbindelse inddrage erhvervsskolerne og lokale virksomheder. Det handler om at opbygge organisatoriske strukturer, som understøtter medarbejdernes indsats. Og endelig er det vigtigt at få kortlagt skolens kompetencer på området og få udarbejdet en strategi for kompetenceudvikling.

EKSEMPLER PÅ PRAKSISORIENTEREDE FORLØB

Praksisorienterede forløb kan være sammensat på mange forskellige måder. Vi har samlet en række eksempler, der både illustrerer generelle tendenser i de afholdte forløb og samtidig viser, hvordan de enkelte skoler har valgt at tilrettelægge forløbene.

Valgfagsforløb

Nogle forløb er opbygget som valgfag, hvor eleverne bliver tilknyttet en virksomhed og fag på erhvervsskolen. På Hørup Skole i Sønderborg har man lavet en ny valgfagsstruktur, hvor valgfagene ligger samlet i seks lektioner én dag om ugen i et antal uger. Valgfagsholdene består af elever fra 7.-9. klasse. Et af valgfagene hedder "Lys i lampen – farve på væggen" og introducerer eleverne til arbejdet i håndværksvirksomheder. Gennem forløbet er eleverne bl.a. på besøg på Erhvervsskolen i Sønderborg, hvor de arbejder på skolens værksteder, fx med at bygge et kredsløb i en væg i elektriskværkstedet. Derudover arbejder eleverne nogle dage hos en murer- og tømrervirksomhed, hvor de følger håndværkerne og løse opgaver selv. Inden eleverne kommer ud i virksomheden har håndværksmestrene været på besøg på skolen og fortalt om deres eget karriereforløb og deres forventninger til eleverne, når de kommer ud på arbejdspladsen.

Forløb med virksomheder

I mange af afprøvningerne blev lokale virksomheder inddraget på forskellig vis. I Frederikshavn er der udviklet et samlet undervisningskoncept på støtteskibet Esbern Snare, der ligger til kajs i havnen. Forløbet er et flerfagligt forløb om Flådestationen i Frederikshavn og støtteskibet Esbern Snare. Det går på tværs af fagene dansk, historie, samfundsfag, fysik/kemi og matematik. Eksempelvis arbejdede man med emner som global opvarmning, CO₂-udledning og generatorers opbygning i fysik/kemi og matematik. I samfundsfag var der fokus på det danske forsvar og Danmarks forhold til internationale institutioner som FN og NATO. I dansk blev der gennemført et medieforløb, hvor eleverne interviewede ansatte på Esbern Snare. Målgruppen var udskolingselever i 8., 9. og 10. klasse. Udover undervisningen på skolen var der besøg på Flådestationen Frederikshavn og EUC-nord i Frederikshavn, hvor eleverne også modtog undervisning.

Kendskab til arbejdsmarkedet

Praksisorienterede undervisningsforløb kan også have til formål at give eleverne kendskab til lokale erhvervsmuligheder i forbindelse med forberedelse til erhvervspraktikken. På Rødby Skole på Lolland bliver eleverne i 8. klasse bedt om at undersøge, hvordan de kan uddanne sig til deres drømmejob på Lolland og hvor, de kan arbejde med drømmejobbet i lokalområdet. De skal præsentere deres fund for resten af klassen og prøve at skaffe en praktikplads på relevante virksomheder. Eleverne bruger også deres nye viden til at angive, hvilke uddannelser, de gerne vil vurderes uddannelsesparate til.

Lokale udviklingsprojekter

Der er mange interesseorganisationer, lokale grupper af frivillige og kommunale byudviklingsprojekter, som gerne vil inddrage skoleelever og samarbejde med skolerne. I Rødby har man behov for at udvikle byens hovedgade, hvor der er en række lukkede butikker, som man gerne vil lave om til hotelværelser. Den lokale skoles elevråd deltog i et idemøde med de erhvervsdrivende og interesserede borgere, hvor de brainstormede på, hvordan gågaden kan udvikles. Herefter er der sat forskellige initiativer i gang, hvor eleverne kan bidrage til udviklingsprocessen.

Udvidet brobygning

Da projekt "Øg elevernes valgparathed" startede var der et klart behov og ønske fra folkeskolelærerne om at lære mere om erhvervsskolerne og få etableret samarbejde med erhvervsskolelærere. Derfor havde nogle forløb karakter af en slags udvidede brobygningsforløb. De folkeskolelærere, der benyttede sig af muligheden for et todages besøg på en erhvervsskole finansieret af projektet, fik stort udbytte af det. Det var også udbytterigt for erhvervsskolelærerne at komme på folkeskolerne, hvor de vejledte elever og lærere i forbindelse med undervisningsforløbene.

KL
Weidekampsgade 10
2300 København S
Tlf. 3370 3370
kl@kl.dk
www.kl.dk
[@kommunerne](https://twitter.com/kommunerne)
facebook.com/kommunerne

Produktionsnr. 830432
ISBN 978-87-93668-62-1
ISBN 978-87-93668-63-8-pdf